

ՎԵՐԱԳԱՅՐ ՀԱՎԱՏԻՍ

1863 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31

ՍԱԼԸ

ՆՈՒՄԵՐՈ 62

ԹԵԼԵԴՐԱՓ ԽԱՊԵՐԼԵՐԻ

Պուրբէշ. 4 Յունվար:

Պու կիւն պէտիւր քիւիսէտէ (Թէրէոս) թապիր օլունան թէշէքքիւր տուսը գրաւթ օլունուպ, մանասթըրլարըն տիւննէվի իտարէյէ թէսլիմինտէն տօլայը, թէպրիքէ կէլէն միւնիսիբալիթէ ազալարը վէ էսնաֆ վէքիլլէրի սէրայտա րէսմէն գապուլ օլուն մուշար տը:

Եօնտրա. 1 Յունվար:

Ինկիլիզ ղազէթալարը վազթը հալի բէք տէ միւսալէհայէ միւսաիտ կէօրմէղէր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱՆԻՆԻՔԷ

Պրանսա Իմբերաթօրունուն տալէթնամէ մինէ ճէվապէն, Թարաֆը Ալիի Նէնապը Բատշահաէն իրաւ պոյրուլմուշ օլաննա մէի հիւմայունուն սուրէթի տիր:

Եւրօփանըն ահալը հազըրէսինտէն պաշալէ, հալի թանգըմ, վէ իսթիգալի թէմին չուն իգթիզա իտէճէք թէտապիրին միթ թահտէն պիլմիլգաքէրէ իթթիսագի ղըմին տէ Վանկրէ սուրէթինտէ, իճթիմին լու ղըմինտէ տայիր, սալսիլիսալիսանէմիզէ իրնալ օրունան պիր գըթա նամէի ֆէխամէթ ալա մէլէրինի Մարգի տը Սուլթիյէ եէտինտէն ախալ էյլէտիմ: Պու վէսիլէ իլէ Նաֆլըմ տա ըզհար օլունան էֆքեարի խալիսէի վէ տատիյէլէրինտէն տօլայը, ղաթը հաշմէթ սիմաթի ֆախիմանէլէրինտէ առ սամիմ իւլ պալ թէշէքքիւր իտէրիմ: Պու պապտէ, էֆքեարի խալիսանէմիզին թէմամի թէքա պիլինտէ, վէ ասարը քէսիրէնտէն պէրու տէվէթէյնի ֆախիմէթէյն պէյնիտէ թէ

նէմիւնէն մէվճուտ օլան րէվապիթի գա տիմէի վէտատիյէնին թահգիմի նէ տէրէճէ միւլթէղէմ պուլունտուղը իսպաթ իթմէք լիք ախասսի ամալիմ պուլունտուղունա, ըզհարի վուսուգ վէ իթիմատ էյլէմէրինի ղաթի ֆէխամէթսիմաթի հիւքմ րանիլլէրին տէն րէճա իյլէրիմ: Մէնաֆի վէ սաատէ թի հալի, պաշուճա սուլուն պագա վէ մուհաֆաղասընա, մէնութ վէ մէրպուր օլան պիր տէվէթին բատշահի պուլունտուղում ճիհէթլէ, միւսալէհանըն, պիր ասասի գալի վէ սապիթ իլգէրինէ թէսիս օլուն տուղունու կէօրմէլլէքլէ, հազիգաթէն հայիզէ նիսապի մէսէրքէթ օլաճաղըմ պի իշթիպաճ տըր: Թէքլէֆի ճէնապի հաշմէթ մէապի Իմբերաթօր էքէրի հազընաա օլան էֆքեարի վաթիյէմէ կէլնճէ, պու պապտէ սէֆիրի քէպիրլէրի իլէ վուգու պուլմուշ օլան միւսահապէթլէ, նէգտի ճէնապը ֆախիմանէլէրինտէ պուլունան պէտիւր էլէթիզի, տէվէթի ֆախիմէլէրինտէ իճրալընա մէմուր իթմիլ օլաուղում թէպլիթաթի տօթմանէյէ միւրաճաաթ իտէր: Վէ ճէնապի ֆէխա մէթ ճապիլի Իմբերաթօրլէրինտէ ալան միւ վալաթի սամիմիյէ վէ խալիսէմին պու ղէրիա իլէ տախի թէճաիտիմ թէվսիգաթիլնէ միւպատէրէթ էյլէրիմ:

—Աթի իւզ ղէքըր իլաննամէ Թասալիլի Եֆքեարըն րէճէպ 27 թարիխինտէքի նիւսսէ սինտէ մուհազարէր տիր:

Մարտիէ րէսիյէ:

Պիլճիւմլէ մահալլաթի իլան վէ թէպլէ ղաթ իլէ, ահքեարի միւնտէրիճէսի իճրա օլունաճաղ վարազայի մախսուսէ տիր:

Տէր սաատէթ վէ պիլաաթի սէլնաստէ սա

քին աստուծոյն հաճամ, վէ մուգութեամբ, վէ զհամեմատ, վէ թիմարած, վէ վեղափոխ կէ-
 չէնաւ միւթաւիլի գոլորտւան իրատեիսէ-
 նիյէյի ճէնապը Բառաշի ման թուգու ա-
 լիսինձէ, մալիյէ խաղինէի ճէլիւսինտէ էս-
 ճամ մուճասեպէսինտէ թէշքիլ օլունան Վո-
 միսիօնտէն պիլճիւմլէ մաճալլաթէ պա թա-
 լիմաթի մախսուսէ, գօլ գօլ մէմուր վէ
 քէթէպէ թային վէ իլամ օլունարագ, եէ-
 կեան եէկեան եօզլամալէրի պիլիճրա, պու-
 քէրրէ պիմէննիճի թէալա րէսիտէի խիթամ
 օլմալէ, պէր վէճճի արի իքմալի թէֆէր-
 րուրաթինէ իպթիտար օլունաճագ տըր :

Իշպու եօզլամալէն մագսէտ, ասը, թաճ-
 գիգաթի վագաւ իւզըրինէ խաղինէձէ միւն-
 թաղիկի վէ սասալը պիր գուեուտի սաճիճա
 իթթիխաղի օլարագ, օ տախի իրաւի մախ-
 սուսէնի միւճիպինձէ տէրտթ թանդիմ պու-
 լունմուշ օլմասի իլէ, պատէղեն զիքր օլու-
 նան եօզլամալ վէ գուեուտ թարիճինտէ գա-
 լան էսճամ վէ սայիրէի մուճարըրէյէ, խա-
 զինէի ճէլիլէտէն մաճալլալ ազարի իլէ պա-
 գըլարագ օ մագուլէլէրին ֆայիզ վէ պէ-
 տէլաթընն իթա օլունամասը մուգարրէր
 տիր :

Մաճալի էսճամ վէ սայիր ի մուճարրէ-
 տէն ճիյի եօզլամալէն պիր կէօնէ մագի-
 րէթլէ պուլունամալարագ, գալմըշ օլան-
 լէրի վար իսէ, անլէրին էվվէլ էմրտէ էսա-
 միսի վէ շէօճրէթլէրի իլէ, չէր մաճալլէտէն
 պիրէր գըթտ տէֆթէրի եալըլար, վէ
 եօզլամալէն նէ էօզը վէ սէպէպլէ պուլունա-
 մատըգլէրի, վէ սաճալի էսճամ վէ եա մուգա-
 թաթ վէ սայիրէտէն օլտուգլարը պալօյի
 էսամիսինէ, վէ պուլունարտան մաատա տախի-
 լի մաճալլէտէ էսճամ վէ սայիրէ օլմատըղը
 տախի զէյլէրինէ եազըլարագ, վէ օլ մա-
 ճալլէլէրին իմամ վէ մուլթարանիլէ աճա-
 լիսինտէն մուգատտէմա եօզլամալէ մուխա-
 պիր սըֆաթ իլէ պուլունուպ եօզլամալ տէֆ-
 թէրինի թէմճիր ի վշ լանլար թարաֆըն-
 տան իմզա վէ թէմճիր գըլընարագ, օլ վէճճ

իլէ մէգըլար տէֆթէրլէր թարիսի վարագա-
 տէն նիճայէթ պէշ կիւնէ գատար սալիֆիլզ-
 զիքր Վոմիսիօնէ կէօթիւրիւլէձէք տիր :

Պէր պէյանի պալա, մուգատտէմաձէ իճրա
 օլունմուշ օլան եօզլամալէն խարիճ աճա-
 պը էսճամ վէ սայիրէ գալմըշ օլան մաճալ-
 լաթալէն, պէյանը ճալի միւպէյային քէզալիք
 իմամ վէ մուլթար վէ մուխպիրան մէօճիւր-
 լէրի իլէ մէմճուր իլմուխապէրլէր մէգըլար
 պէշ կիւն միւտտէթ տէ թէրգիմ վէ թագտիմ
 օլունաճագ տըր :

Օլիքր օլունան տէֆթէրլէրին խաղինէի
 ճէլիլէյէ վիբուտինտէ, շամիլ օլտուղու ա-
 ճալի էսճամ, վէ սայիրէնին, մէգըլար գօ-
 միսիօնտէն մաճալլաթի թարաֆընա թագըմ
 թաղըմ ճէլլա բուսուլլէրի կէօնտէրիլաթի-
 տէ, իմամ վէ մուլթարան վէ մուխպիրլէր ի-
 լէ մէն բուսուլլայի մէգըլարտէ եազըլաճագ
 եէվմ վէ վագթի մուպիւնինտէ Վոմիսիօն
 ճանիպինէ ազիմթէ մուսարաթ իլլմէլէ-
 րի իճալի ճալտէն օլտուղու կիպի, զիլիլթ-
 պէ վէ մարուֆ օլան զէվաթիլէ նիսա թա-
 գըմընըն պիլզաթ եօզլամալտէ պուլունմուլ-
 րի լազըմ կէլմէյուպ, ետլէրինտէ պուլու-
 նան պէրաթ վէ սէնէալէրի առէմլէրի վէսա-
 թաթիլիլէ կէօնտէրիլմէսի ճալիզ օլաճագտըր :

Իշպու իլաննամէնին աճալլէ թէֆճիմ վէ
 թէպլիզաթինտէ կէվլէք տալթանըլուպ տէ,
 իլէրուտէ աճալի էսճամ, վէ սայիրէտէն
 կէրու գալմըշ օլանլէրի գուճուր իտէր իսէ,
 զիքր օլունան տէֆթէր վէ իլմուխապէրլէրի
 թէմճիր իտէձէք օլան իմամ վէ մուլթար
 վէ մուխպիրլէր մէսուլ թուլթուլաճագ տըր :

— Օլմը ճագըթի շաճանէնին թասվիրի
 ճիւմայունու, կէչէն բազար կիւնիւ Սէճի-
 ալիյէտէրի վէ Վալաթա սարալընտաթի գըշ-
 լալարընտա գօնուլմասը րէսմի ալիսի իճրա
 գըլընմըշտըր : Պու բազար կիւնիւ տախի Վու-
 լէլի գըշլասընտա թասվիրի ճիւմայուն թա-
 լիզ օլունաճագտըր :

— Սիրիեատան Վուռիէ ա' () ռիանա եա-

զըլմըլ օլան պիր մեքթուպուն խիւլասայի մէալի տիր :

Գապուլի բաշա Սէն Ժան ա'Լգուէ միւ վասալէթ իսէրէք , ասիլիք իտէն Պէտէվի-լէր իւզէրինէ ասքեր սէվզ իթմէք քեար իթմէյէճէյի աղնամըլ տըր . զիրա Պէտէվի-լէր արա սըրա հիւճիւմ իտէրէք , տէրագապ օրմանլարա սալիւշ-ըլար րմըլ . պունուն իւզէրինէ Բաշայի միւշարայէյի իթմիրի մութ-լագլարըն միւթէգայրտլարքնտան միւթիւնի ճէլպ իտէրէք , գուվիլէթ վէ մանսըպ վեր-միշ վէ Լիկիլ աղա նամ սէրկէրտէնին թու-թուլմասը զըմննտա մուսալէնէթ իթմէյէ սէօզ ալմըլըսատա , Լիկիլի մերգուլմ սօնրա սէօզիւնտէն կերի տէօնէրէք , կերէք սայիր արապլարըն մերգուլմ Լիկիլ աղայա գարըն պիր շէյ էտէմէյէճէքլէրի թահրիլէն պիւ-տիրմիշ տիր :

Պուհչալտէ , Գապուլի բաշա Պէտէվիլէ-րին պաշարըլլա մուխապէրէյէ պաշայա-րագ , առապէթլէրին թէսքին իյլէտիքտէն սօնրա , հաղմա էթտիքլէրի էշնա վէ մալա-րըն կերի վերլմէսինի թէքլիֆ իյլէմիշ իտէ տէ , Պէտէվիլէր , քէնտիլէրի տախի ասաքի-րի շահանէ նիւզիւնտէն ղարար վէ ղիւնան կէօրտիւքլէրինի , վէ էմվալի մաշսուպէի մէքիւրէ պի հագգին քէնտիլէրինէ տիւշէ-ճէյի պէյան իյլէմիշէր տիր . վէշասըլ ա-սայիշ վէ հսւզուր իլէ կէշինմէք , վէ կէշ-միշի ունուլթմագ թէրճիճ օլունմուշ տուր :

Մարօնի բուհչալտ բաշա հագընթլէրի պէյնինտէ զուհուր իթմիշ օլան միւշքիւլաթ պագը տէվլէթլէր սէֆիրլէրի վէսաթաթըլլա տէֆ օլմուշ տուր : Պու սուրէթին Կասըլ օլմասը Բաշայի միւշարայէյի պագը էֆքեարընտան ֆարիղ կէլմիշ օլտուղունա վերլմէքաէ ի-միշ : Լիւանանտա Խնկիլիզլէրէ գարըն քէ-մալը տէրէճէ խուսուլմէթ վարըմըլ , զիրա պասարգլարը քիթապլարընտա բիսալէլէրին-տէ , վէ ղաղէթալարընտա Լիւանան խրիսթի-յանլարը տիւշմանլարընա նիսպէթէն , տըգ-

գաթը թամմէյէ շալեան կէօրմէքտէ իմիշ :

— Չէրքէզիստան հագգընտա Գուուիէ Տ' Օռիան շու վէճճ իլէ հալմըլ տըր :

« Չէրքէզիստանտան կէլէն խապէրլէր բէք էյի տէյիլ տիր : Բուսիալը Չէրքէզլէրին պահարտան էվիլէլ իթաաթ ալթընա ալմագ իւմիտիլէ , օրատա պուլունան ասքէրինէ քիւլիյէթլի իմատա կէօնտէրմիշ տիր :

Չէրքէզլէր հէր նէ գատար ղիյատէսիլէ գարըն տուրմագտա իսէլէրտէ , իշլէրինտէն էն չօգլարը իւք պահարտա հալլէրի տէյիշիպ տէ յիշմէյէճէյինի տիւշիւնիյօրլար : Հալ պու քի Լիւօօֆատա պիր մուհարէպէ զու-հուր իթմէտիյի սուրէթտէ , իսթիգլալէյէթ-լէրի պէյիւք մուխաթ արայա տիւշէճէք տիր : Բուսիա մեմուրլարը իսէ , զըթըղա միւսթէ-լա օլան մահալլէրտէ աթիյէլէր տաղըտա-րագ , վէ տուլլէլը ղարպիյէտէն պիր կէօնէ մուսալէնէթ ղուհուրի միւմքինսիղ օլտու-ղունա տայիր պիր թագըլմ իսքեաթ էտիճի սէօզլէր սէյլէյէրէք , խալգը իթաաթա տա-վէթ իթմէքտէ տիրլէր" :

— Սէր պարոթի Տատեան Պօղոս Պէյին ճէնագէսինին տէֆն օլունմաօրնտան տօլայը , բուհչալան թագըմը պէյնիտէ զուհուր իտէն միւնազալա , Օւթը վալայի Սաարազաթ-տէն վերիլէն ճէվապ հէր քէսին լիւանընտա տըր : Մաղուպ օլան «Պաթօլիկ» բուհչալանը թարաթը , միւթէվէֆանըն Բօմա քիլիսէսինէ տուխուլ իթմիշ օլտուղունա տայիր , կէտլէ-րինտէ պուլունան իսպաթը գալիլէրիլէ հագլարըն իտտաա իթտիքլէրի սրատալ գա-թը վալայի Սատարէթբէնահի տախի շուսու-րէթլէ պիր ճէվապի մէշու սէյլէմիշ տիր : «Սատամ քի միւթէվէֆանըն բուհչինի գա-զանըլ օլտուղունուգա միւթէմիւնսինիղ , պու սուրէթտէ , թէնիլիտէ օնլարա պըրա-գապիլիւսինիղ զանն իտէրիւմ" :

Պու էյլէ պիր ճէվապ տըր քի , Հագըն-թի Սիւլէյմանըն քէստիյի տալտանգէրլէ գատար ֆարգը հօգ տուր :

Իլէնի Հէրալ

— Սոսիէօ տը Սօլի նամ քըմ Գրան սըզ, Լալէթինտէ վազը մահալի մուգատտէ սէյի արաշտորարագ նէջ ու իլան իթմէք իւզըէ, պիր գաջ հաֆթա մուգատտէմ Գուտտու Էքրիֆէ կիթմիշ տիր :

Սէրգուս հազգընտա Լէվընթ Հերըլտու շու վէճէ իլէ հազըլմըշտը :

Իյէր Սօսիէօ Գամօնտոյա , Գուտտու Էքրիֆտէ պուրուսնան Լահոտիէք Թարաֆընսան կէչէն հաֆթա Պէրդութան կէլէն աթիտէք թէլէղրաֆնամէյէ քնանըլապիլիր սէք, Սօսիէօ տը Սօլինին ոլ սուրէթլէ վազը ոլան թէֆթիշաթը Գրանսա տէվէթի նին քիգասընա մուվաֆըգ օլաճաղը մէմուլ օրուսամաղ :

« Գրանսըզ թէպասընտան Ս. տը Սօլի Գուտտու Էքրիֆէ վասըլ օլտու : Ինպիսալի մուգատտէսէնին մէզարլարընը հաղմա էտէյօր . պու սրատա Սար Բէլպա Սէպուանըն մէզարլարը վէ իչինտէ պուլուսնան քէմիքլէրի թօփլամը , վէ տիկէր փէյդամպէրլէրին մէզարլարընա ռախի օլսուրէթլէ մուսմէլէ իտէճէյինի աղնաթմըշ տըր : Պապը Ելիսէն հէտիտէ պիր ֆէրման մար տըր տէնիր : Այլազ իտէրիզ սիղէ քի , հէր վէճիլէ մէրգուսնու շու հարաթէթինի Պապը Ելի թարաֆընտան մէն օրուսմասընա թէվասսիլթ էտէսինիղ » :

Ս. Գամօնտո պու խապէրի ալարգտա , Ումուսի Իպրանի Իթթիֆագը րէյիսի , Ս. Գուսիէյէ, վէ Լօնտրա վէ Լարիզտէ մուգիմ Բօչիլո ֆամիլեսընա թէլէղրաֆլա պիլտիրմիշտիր :

Պուսուսն իլէ պէրապէր , Ս. Գամօնտո , միլլէթտաշարընըն շու նիյազնամէսինի զաթը վալայի Սատարէթմէնահիյէ թագտիմ իտէրէք , օնուս իւզէրինէ տէրագապ Գուտտու Էքրիֆ Վալիսինէ թէլէղրաֆ չէքիլիշ տիր , Ս. Տը Սօլինին թէֆթիշաթընը մէքս իթմէք իչուսն : Պու մէալտէ Լալէթին հիւքիւմէթլէրինէ տախի էմրնամէչէր կիթմիշտիր :

Թահէլլէրէ Տիֆուսէ վէ Լահաթ ֆիլիպինէ ֆիլիպին :

62 20 Թահէլլէրէ միլլէթագէ
51 30 Սուգատտէմ չըզարըլան Լահամ
52 00 Սուսիսարէն չըզարըլան Լահամ

ԻԼԱՆԱԹ

Իշպու զաղէթա հաֆթատա պիր տէֆա ուֆագ գըթա իլէ , վէ պիր տէֆա պէյիւք գըթա իլէ նէջը օլաւուր :

Աթըր այլըզը	50	»
Իւչ այլըզը	30	»
Ուֆագ նուսիսի	1	»
Ղէյիւք նուսիսի	2	»

Թաշըրար իչիւն , 50 սաաթըզ մէսաֆէտէ պուսնան էյալէթլէր իչիւն ալթը այլըզ 7 20 զուրուշ վէ 100 սաաթ մէսաֆէտէ պուսնանար իչիւն 15 զուրուշ փօթա փարասը ալընըր :

Իյանաթըն պէհէր օթթըրընտան պիր տէֆա իչիւն 60 փարա , իքի տէֆա իչիւն 40 փարա ալընաճագ տըր :

Իքի տէֆատան ղիյատէ գօնուլաճագ վէ պէյիւք իյանաթ իչիւն այլը փաղարըզ օլուսուր :

ՄԷՄՈՒՐԻՅՆ

ԻՍԹԱՆԳՈԼՏԱՆ՝ Վէղիր խանընտա՝ 176 Միսնան թապիսանէսի :

ԻՋՄԻՏ Մ. Յակուր Աղա Նաղարէթեան ,
ՊՐՈՒՍԱՆ . Թէոփիլէ Աղա Գալիօնճեան :
ԷՏԻՐՆԷ . Թորոս Աղա Յօհաննէսեան :
ԹԻԼՊՁՈՒՆ . Խաչատուր Աղա Էլմասեան ,
ԹԵՖԻԻՐ ՏԱԳԱՆ . Յարութիւն Աղա Ճամճեան ,
ԳՅՅՍԷՐԻՅԷ . Յօհաննէս Աղա-Յ. Պալըքճեան ,
ՀԱԼԷՊ . Յովհաննէս Աղայ Բիւրքճեանֆ :
Սայրէ էյալէթլէր իչիւն տէ իլէրուտէ մէմուրլէր թախիսի գըլընաճագ տըր :

ՍԱՀԻՊԻ ՄԱԹՊՈՒԱ ՎԷ ՂԱԶՔԹԱ
Յ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ